

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

10.08.2012 г.

Телевизия България он еър

✓ Участие на Ивелин Желязков в предаването „InvestBook“ на 8 август 2012 г.

[http://bgonair.bg/bg/denqt on air /zamrazgvaneto na cenite na osnovni stoki ne e nachin da se spre poskypvaneto i m/](http://bgonair.bg/bg/denqt%20on%20air%20/zamrazgvaneto%20na%20cenite%20na%20osnovni%20stoki%20ne%20e%20nachin%20da%20se%20spre%20poskypvaneto%20i%20m/)

Създаването на нормативна среда, еднаква за всички участници е правилният ход, коментира Ивелин Желязков от Асоциацията на индустриалния капитал в България. Замразяването на цените на десет основни стоки не е начинът да се спре поскъпването им и тази мярка може да доведе до обратен ефект. Това заяви Ивелин Желязков от Асоциацията на индустриалния капитал в България в предаването Денят ON AIR. Като правилен ход в днешната ситуация той определи създаването на нормативна среда, която да е еднаква за всички пазарни участници, да стимулира пазарно поведение и да способства най-добрите да просперират.

Важни обществено-икономически и политически теми

Вестник Класа

✓ Искане над 4 млрд. лева по ОПРР за 2014 - 2020 г.

[http://www.klassa.bg/news/Read/article/210050 %D0%98%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B5+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+4+%D0%BC%D0%BB%D1%80%D0%B4.+%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0+%D0%BF%D0%BE+%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%A0+%D0%B7%D0%B0+2014+-+2020+%D0%B3.](http://www.klassa.bg/news/Read/article/210050_%D0%98%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B5+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+4+%D0%BC%D0%BB%D1%80%D0%B4.+%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0+%D0%BF%D0%BE+%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%A0+%D0%B7%D0%B0+2014+-+2020+%D0%B3.)

Желанието ни е с 15% да се увеличи ресурсът на оперативната програма за регионално развитие за следващия период – 2014 – 2020 г., когато той да достигне около и над 4 млрд. лева, каза Деница Николова - главен директор на Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“ в Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), съобщи агенция Фокус. „Ние ще се целим да водим преговори пред Европейската комисия за бюджет, който е минимум колкото средствата, с които разполагаме в настоящия програмен период. В процес на дискусия е дали този ресурс може да се увеличи“, обясни Николова. За новата оперативна програма най-много средства – около 60% от общия ресурс, ще бъдат отделени за приоритетната ос за развитие на градовете.

Разработва се национална концепция за пространствено развитие на Република България. Рамкирането се извършва на пет нива, като в първо ниво ще са мегаполисите, а в пето ще са селата. Към момента 36 града са основната линия на фокус в оперативното ниво, допълни Николова. Ключова дума за следващия програмен период на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2014 – 2020 г. е „интегриран подход“. Политиката на ЕК е да се използват градовете като центрове и двигатели за растеж, припомни Николова. Над 72% от населението на ЕС живее в градовете. Цялостно обновяване на един град ще е акцент в програмата, посочи Николова.

На междуинституционално ниво се водят преговори до каква степен ще има финансов ресурс за цялата пътна мрежа и той да бъде разпределен по отделните оперативни програми, обясни експертът. „Дискутира се и вариант пътната мрежа, която ние финансирахме в настоящия програмен период, да бъде прехвърлена към оперативна програма Транспорт. Но това са предварителни преговори“, уточни Николова.

„Правят се анализи какво точно сме финансирани като туристически атракции и паметници на културата. Това, което остава да бъде финансирано, ще бъде в списък с приоритети и вследствие на това ще постигнем договореност с ЕК за бюджета, с който ще разполагаме за следващия програмен период. Надявам се да имаме възможност поне за същия ресурс, който имаме в момента“, обясни Николова.

Тя обобщи свършеното по ОПРР за настоящия програмен период 2007 – 2013 г. Бюджетът на програмата е над 3 млрд. лв. Пет са приоритетните оси на програмата – „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ (1.807 млрд. лв.);

„Регионална и местна достъпност“ (662 млн. лв.); „Устойчиво развитие на туризма“ (334 млн. лв.); „Местно развитие и сътрудничество“ (223 млн. лв.); „Техническа помощ“ (105 млн. лв.).

✓ Искане над 4 млрд. лева по ОПРР за 2014 - 2020 г.

[http://www.klassa.bg/news/Read/article/210050 %D0%98%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B5+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+4+%D0%BC%D0%BB%D1%80%D0%B4.+%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0+%D0%BF%D0%BE+%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%A0+%D0%B7%D0%B0+2014+-+2020+%D0%B3.](http://www.klassa.bg/news/Read/article/210050_%D0%98%D1%81%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B5+%D0%BD%D0%B0%D0%B4+4+%D0%BC%D0%BB%D1%80%D0%B4.+%D0%BB%D0%B5%D0%B2%D0%B0+%D0%BF%D0%BE+%D0%9E%D0%9F%D0%A0%D0%A0+%D0%B7%D0%B0+2014+-+2020+%D0%B3.)

Желанието ни е с 15% да се увеличи ресурсът на оперативната програма за регионално развитие за следващия период – 2014 – 2020 г., когато той да достигне около и над 4 млрд. лева, каза Деница Николова - главен директор на Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие“ в Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), съобщи агенция Фокус. „Ние ще се целим да водим преговори пред Европейската комисия за бюджет, който е минимум колкото средствата, с които разполагаме в настоящия програмен период. В процес на дискусия е дали този ресурс може да се увеличи“, обясни Николова. За новата оперативна програма най-много средства – около 60% от общия ресурс, ще бъдат отделени за приоритетната ос за развитие на градовете.

Разработва се национална концепция за пространствено развитие на Република България. Рамкирането се извършва на пет нива, като в първо ниво ще са мегаполисите, а в пето ще са селата. Към момента 36 града са основната линия на фокус в оперативното ниво, допълни Николова. Ключова дума за следващия програмен период на Оперативна програма „Регионално развитие“ 2014 – 2020 г. е „интегриран подход“. Политиката на ЕК е да се използват градовете като центрове и двигатели за растеж, припомни Николова. Над 72% от населението на ЕС живее в градовете. Цялостно обновяване на един град ще е акцент в програмата, посочи Николова.

На междуинституционално ниво се водят преговори до каква степен ще има финансов ресурс за цялата пътна мрежа и той да бъде разпределен по отделните оперативни програми, обясни експертът. „Дискутира се и вариант пътната мрежа, която ние финансирахме в настоящия програмен период, да бъде прехвърлена към оперативна програма Транспорт. Но това са предварителни преговори“, уточни Николова.

„Правят се анализи какво точно сме финансирани като туристически атракции и паметници на културата. Това, което остава да бъде финансирано, ще бъде в списък с приоритети и вследствие на това ще постигнем договореност с ЕК за бюджета, с който ще разполагаме за следващия програмен период. Надявам се да имаме възможност поне за същия ресурс, който имаме в момента“, обясни Николова.

Тя обобщава свършеното по ОПРР за настоящия програмен период 2007 – 2013 г. Бюджетът на програмата е над 3 млрд. лв. Пет са приоритетните оси на програмата – „Устойчиво и интегрирано градско развитие“ (1.807 млрд. лв.); „Регионална и местна достъпност“ (662 млн. лв.); „Устойчиво развитие на туризма“ (334 млн. лв.); „Местно развитие и сътрудничество“ (223 млн. лв.); „Техническа помощ“ (105 млн. лв.).

[Вестник Капитал](#)

✓ Търговският дефицит за полугодieto се удвоява

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2012/08/09/1884486_turgovskiiat_deficit_za_polugodieto_se_udvoiava/

България е удвоила търговския си дефицит през първото полугодие, показват данните на Националния статистически институт.

За периода януари - юни той е 3.89 млрд. лв., а за първите шест месеца на миналата година търговското ни салдо беше на минус с 1.86 млрд. лв.

Причината е, че вносът расте по-бързо от износа: с 12.9% до 23.29 млрд. лв. или четирикратно по-бързо от експорта: 2.8% до 19.4 млрд. лв.

Голяма част от увеличението идва от покупката на инвестиционни стоки и това може да е сигнал, че българската икономика започва да се раздвижва. Според някои икономисти обаче ръстът на инвестиционен внос тръгва от много ниска база. Затова е нужно да се запази в по-дълъг период от време, преди да започне да генерира сериозен икономически растеж.

Машини и горива

На този етап статистиката публикува разбивка на вноса и износа към юли по стокови групи само за търговията с трети страни, т.е. извън Европейския съюз. От тях се вижда, внесените машини и оборудване са 14% от целия внос от трети страни. В сравнение с миналата година пък покупката на инвестиционни стоки се увеличава с 36.8% и по темп на растеж това е водещата стокова група в структурата на вноса. Горивата продължават да заемат най-голям дял във вноса - 51% (5.15 млрд. лв.), а спрямо първата половина на миналата година за внос на горива България е платила 14.5% повече.

Нови пазари

Износът към трети страни също се доминира от горивата, като за полугодieto българските рафинерии са преработили и продали извън ЕС продукция за 2.18 млрд. лв., или с 4.9% повече на годишна база. Втори по дял в износа са междинните продукти - 1.68 млрд. лв. (намаление от 1.1% на годишна база), а българските добивни компании са изнесли с почти една трета повече продукция спрямо година по-рано. Хранителната промишленост също увеличава износа си - с над 21%.

Като цяло през второто тримесечие износът е нараснал с 8.7% на годишна база и така заличава спада от първото с 3.1%. Само за юни продадените в чужбина стоки са с 10.7% повече спрямо година по-рано. Увеличението идва по линия на експорта трети страни, което може да означава, че българските компании успяват да намерят нови пазари за продукцията си. Европейският съюз обаче продължава да е доминираща дестинация, като почти две трети от продукцията за износ е предназначена за там.

Неясно бъдеще

Затова според повечето анализатори представянето на експортния сектор ще зависи главно от състоянието на икономиките в еврозоната. Повторна рецесия там заплашва да свие търсенето за българска продукция. В този случай незасегнати ще останат компаниите от хранителната промишленост и фармацевтиката, но те не са водещи експортни отрасли.

В последния си доклад Европейската банка за възстановяване и развитие коментира, че износът ще се окаже над предварителните очаквания, ако дълговата криза не излезе извън контрол.

"Износът отново започва да расте, като Китай се оформя като нов пазар за мед. Големият проблем, е че износът ни се състои основно от суровини. Това прави България зависима от международните цени, а добавената стойност от последваща обработка и производство се реализират в някоя друга държава", коментира Десислава Николова, която е старши икономист в Института за пазарна икономика.

Тя допълва, че тенденцията да расте вносът на инвестиционни стоки е положителна и се затвърждава от последните данни на статистиката.

Петър Чобанов от Института за нов икономически напредък обаче е на мнение, че през последните години инвестициите са спаднали много и затова трябва увеличението на вноса да се запази за дълъг период, преди да видим сериозен икономически растеж. "

Потреблението не може да се е ускорило значително въпреки позитивните очаквания на домакинствата и смятам, че тази година няма да имаме растеж на БВП, поне в номинално изражение", обяснява Чобанов. Според него вероятността от нова рецесия в еврозоната е висока, а ако тя се повтори, българските износители ще са първите засегнати.

✓ Износът извън ЕС – спасителен пояс за дребния и средния бизнес в еврозоната

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/sviat/2012/08/09/1884812_iznosut_izvun_es_spasiteln_poias_za_drebnii_i/

В Европа има 23 милиона малки и средни предприятия (МСП) според статистиката от 2011 г. на Европейския съюз. Те дават работа на 2/3 от заетите в частния сектор и създават около 80 на сто от новите работни места през изминалите пет години. Икономиката на еврозоната обаче е в криза и няколко от членовете ѝ имат нужди от милиарди евро под формата на спасителни пакети. Как тогава се справят с намаляващото финансиране и слабото вътрешно търсене и на какво се надяват за бъдещето? Агенция Reuters представя историите на четири компании от Германия, Франция, Италия и Испания.

Френската Michel et Augustin продава достъпен лукс

През 2004 г. двамата приятели Огюстен и Мишел изоставят кариерите си в маркетинга и започват да пекат малки тестени изделия в апартамента си в Париж, които продават на местни магазинчета. Днес те имат 35 работници и средна възраст 29 години, които произвеждат бисквити и йогурт на стойност 12 милиона евро годишно. Купуват ги бутикови магазини и ресторанти. Те продават достъпен лукс на т.нар. бобо клиенти – бохеми и буржоа, и твърдят, че проблемите в еврозоната не са успели да спрат растежа им. След като завладяват Франция, двамата мъже вече имат подписани договори за износ с Белгия, Швейцария, Сингапур, Хонконг, Москва и Ню Йорк.

"Въпреки кризата никога не сме продавали толкова много луксозни продукти, колкото днес, казва 36-годишният Огюстен. Наблюдаваме нарастване на собствените марки на супермаркетите и сме антидот на това." Основното притеснение е цената на суровините, която постоянно се увеличава, но също така и консерватизмът на големите търговски вериги и дистрибутори. Те трудно могат да бъдат склонени да заложат на нова марка, която не е известна на потребителите, особено по време на криза. Производителите се надяват да достигнат оборот от 100 милиона евро през идните пет години, но за да постигнат това, имат нужда от финансиране в размера на 15-20 милиона. Макар и да нарича Франция държавата на предпазливостта, Огюстен вярва, че ще успее да намери парите. "Днес износът ни започва да изглежда добре и има истинско търсене и апетит за всичко френско в Азия."

Испанската Unidesa-Odi се притеснява от евтината конкуренция в Китай

Компанията Unidesa-Odi е единственият производител на изкуствени зъби в Испания и има над 60-годишна история, в която вече е преминавала през криза. Преди 11 години дистрибуторската част от компанията започва да носи загуби и заплашва останалите части от фирмата, което довежда до съкращаване на работниците от 250 до сегашните 52. През последните две години вътрешното търсене се свива до едва 35 на сто от общия оборот в размер на 2.6 милиона евро за 2011 г. През тази година компанията също не очаква ръст в Испания. "Това, което ни спаси тогава, бе износът", казва Сорая Домингес, дъщеря на основателя на компанията и сега директор за износа. С неспиращата криза в еврозоната компанията се надява да запази пазарния си дял в съществуващите пазари и да стъпи на нови като Великобритания и САЩ.

Най-големият страх обаче е от увеличаващата се конкуренция на Китай. "Китайците имат парите, за да купуват ноу-хау на компании и технологията. А ако имат технологията, те могат да произвеждат същото качество", разказва Домингес и добавя: "Заплатата на един наш работник обаче е равна на 10 от техните." Намирането на финансиране също не е лесно. Банките не са гъвкави и имат все по-високи изисквания към предоставяните гаранции. Подготвяйки се за бъдещето, Домингес казва, че компанията трябва да инвестира в изследователска дейност и развитие, както и да намали разходите. Unidesa-Odi влага 1 млн. евро в автоматизиране на производствения процес, което неизбежно ще доведе до още съкращения. "Ужасно е, казва Домингес, но става дума за оцеляване."

Германската KVA MetalPrint GmbH вижда огромен потенциал в Азия

Азиатските клиенти на германската компания купуват 60% от оборота на стойност 69 милиона евро през изминалата година, а общо 90% от продукцията се изнасят. Изпълнителният директор Ралф Гумбел казва, че би искал от китайските власти, които са сред основните му клиенти, да подобрят законите за справедлива конкуренция, защото според него машините му са фалшифицирани от китайски компании.

Ако това бъде променено, Гумбел би утроил 270-те си работници, които произвеждат оборудване за печатане върху консервени кутии, кенове и капачки. Износът помага на MetalPrint да не усети толкова силно ефекта от кризата в еврозоната. Гумбел вижда огромен потенциал в Азия, където нараства броят на огромните супермаркети. Там само 2% от хранителните стоки се пакетират за разлика от 98% в Европа. Едно забавяне на пазарите в Азия обаче ще навреди на компанията му много повече, отколкото засилване на кризата в еврозоната. В Европа компанията е изправена пред проблеми, свързани с плащането за продукцията ѝ от Италия и Испания, където клиентите се оплакват от "все по-студени банки", които почти не искат да им отпускат кредитиране. В Германия MetalPrint трябва да дели един град с производители като Daimler, Porsche и Bosch – това прави много по-трудно привличането на квалифицирани кадри на по-ниска цена.

Италианската D-Group SpA страда от бавните реакции на държавата

D-Group е основана преди 20 години от Анджело Фракиси и е доставчик в сферата на здравеопазване в Италия. Той изглежда много търпелив човек - държавата се забавя средно с 365 дни, за да плати, а в някои случаи чакането достига

до 1500 дни, за да може Фракаси да получи парите си. "Ситуацията се влошава с всеки изминал ден", добавя той. Компанията, която дава работа на 300 души и генерира около 84 милиона евро продажби за миналата година, предимно от продажбата на медицински тръбички, казва, че най-голям проблем е наличието на ликвидност. Големите банки, над които МСП нямат влияние, не са най-разбраните бизнес партньори и D-Group е принудена да търси партньори сред по-малките кредитори. Фирмата също така е принудена да премести част от депозитите си в южната част на страната, където лихвите са по-високи. За бъдещето Фракаси се притеснява, че доставчиците му от чужбина може да поискат по-високи гаранции и той няма да има възможност да ги предостави. "Ако еврото се срине, влиянието върху нашата компания ще бъде огромно." Лъч светлина са износите. Наскоро част от D-Group, произвеждаща лабораторно оборудване, е спечелила обещаваща сделка със Швейцария. Границите, различните закони и езиковите бариери остават проблем за МСП, които не могат да се мерят по тези показатели с големите корпорации.

✓ Неравен млечен път

http://www.capital.bg/biznes/kompanii/2012/08/09/1884933_neraven_mlechen_put/

Високите разходи на млекопреработвателите са намалили печалбата им и доста от тях са завършили миналата година на загуба. Това показват финансовите отчети на предприятията от сектора за 2011 г. Тенденцията е подобна на тази в много други бизнеси – високите цени на суровините и ниските доходи на населението водят до изтъняване на печалбата или дори до загуба. Макар че повечето компании от млечния сектор са повишили продажбите си, приходите им са били изядени от ръста на средствата, които е трябвало да похарчат за основните си суровини и материали.

Допълнително утежнение е и изплащането на банкови заеми – още преди задълбочаването на кризата повечето дружества инвестираха в разширение на производството си и обновяването му, а финансирането обикновено е със заемни средства. Справка в Търговския регистър показва, че немалко фирми са заложили в банки цялото си предприятие или части от него. Като цяло в сектора не са оптимисти за настоящата година, а повечето компании смятат, че мерките на правителството със замразяване на цените на определени стоки може да има само негативен ефект.

Непазарен удар

"Пазарът стагнира. Покупателната способност на хората продължава да намалява", обясни Диляна Славова, председател на Националната асоциация на млекопреработвателите (НАМ). Тя добави, че асоциацията е "за спазване на принципите на пазарната икономика и не иска държавна намеса или регулация, а да се следи спазването на конкуренцията, което сега е под въпрос". Председателят на Асоциацията на млекопреработвателите и собственик на ЕТ "Зоров-91" - Димитър Зоров, също смята, че потреблението трябва да се стимулира, но само с пазарни средства.

"Споразуменията за цени са изпреварващ ход на търговските вериги, които искат да тушират настроенята. Жестовете, които правят, са за умилостивяване на управляващите, защото след проверките ще стане ясно, че надценката на веригите е между 15-25%", коментира собственик на млекопреработвателна компания, пожелал анонимност.

След като преди няколко дни [земеделският министър Мирослав Найденов призова търговците да замразят цените на основни храни](#), досега три вериги са се отзовали на поканата му. Производителите обаче вече недоволстват, че замразяването ще е за тяхна сметка и те ще се принудят да работят или на загуба, или да компенсират, като увеличат цените на другите си продукти. Фиксираните цени са за най-евтините артикули, обикновено собствени марки на веригите.

В сряда и президентът [Росен Плевнелиев критикува действията на министъра](#). По думите му цените не могат да се свалят със споразумение с няколко вериги, а със създаване на конкурентна среда, в която ще има честно състезание между доставчици и производители.

Мляко във веригата

"Не приемам еуфорията около цените и опитите за замразяването им, защото вярвам, че само пазарът може да регулира цените", смята и Иван Грънчаров, собственик на "Абла милк" - Луковит. Той коментира, че напоследък всички животновъди се оплакват от ниски изкупни цени на суровото мляко, но забравят, че е пазарна икономика и всеки купува, когато има сметка от това.

Едно от оплакванията на преработвателите е липсата на достатъчно качествено сурово мляко, заради което те са принудени да внасят или да използват сухо. Животновъдите обаче имат друг проблем – цените на вносните суровини често са по-ниски от тези на българските, защото при присъединяването си към ЕС България се е съгласила субсидиите за нейните производители да бъдат значително по-ниски до 2013 г. "Има неравнопоставеност при вноса на млечни продукти, защото в други държави на ЕС субсидиите, които получават производителите, са по-високи от субсидиите, които се получават в България", каза за "Капитал Daily" Пламен Стайнов, управител на "Би.Си.Си. Хандел" – Велико Търново, производител на марката "Елена". Това според него позволява на европейски фирми да продават млечни продукти на нереално ниски цени в страната.

Компаниите не предоставят обобщени данни за пазара. Според анализ на американската InterBiz Research & Consulting, изследващ продажбите в периода 2005-2010 г., през последните 5 години вносът на млечни продукти в страната е нараснал от 26 млн. евро до 113 млн. евро със средно увеличение от над 34% годишно. Износът се е покачил с едва 10%. Вътрешното потребление на мляко и млечни продукти също се увеличава - средно с 9% на година от 255 млн. евро до 388 млн. евро по цени на едро. Въпреки това, за да се достигне средното ниво за ЕС, българите трябва да консумират 23 пъти повече сметана, 10 пъти повече прясно сирене и масло и 4-5 пъти повече мляко за пиене.

Иван Грънчаров твърди, че продажбите им вървят нагоре, като обяснението е налагане на продукти, произведени от сурово мляко, а не от заместители. Той обаче добави, че в сектора има трудности с набавянето на суровина и затова част от преработвателите, включително "Абла милк", инвестира в разширяване на фермата.

Страх от стагнация

Като цяло мненията в сектора се обединяват около тенденция за стагниране на пазара.

"Потреблението на млечни продукти се сви много през последните години, но явно има още накъде да се свива", коментира Димитър Зоров. Той добави, че понижението е причинено от все по-големия брой фалирали фирми, намалението на работните места и запазването на същите нива на заплатите.

"Така кръгът се затваря", обяснява Зоров. По думите му миналата година е била трудна за сектора, а и тази няма да е по-добра. Неговата фирма донякъде е намалила зависимостта си от високите суровини, като е инвестирала в кравеферма и в земеделско стопанство, където се произвеждат и фуражи. Според Зоров всеки млекопреработвател трябва да направи избор – дали да работи с малка загуба, но да не вдига цените и да запази оборота си, или да увеличи цените и да рискува да загуби част от оборота.

По наблюдения на Диляна Славова малките фирми в сектора се справят по-добре в кризата, защото са по-гъвкави и не толкова обременени. За разлика от тях големите са направили големи инвестиции и сега изплащат немалки кредити. Според InterBiz до 2020 г. българският пазар на млечни продукти ще има среден годишен растеж от 7% до 740 млн. евро, а значението на вноса ще достигне 40% в сравнение с 29% през 2010 г.

Спасение в износа

Някои от компаниите търсят спасение в износа на продукцията заради свитото потребление в България. "Оборотите са големи, но печалбите ниски. Причина за това са занижените възможности на потребителите и натискът на търговците към производителите да свалят цените", посочи и Пламен Стайнов от "Би.Си.Си. Хандел". От компанията търсят изход в износа – за Русия, ЕС, арабските страни. С експорт се опитват да се борят и други компании, сред тях държавната "Ел Би Булгарикум", "Кодап" (марка My Day), а монтажната компания "Войнов и с-ие" отдавна продава голяма част от продуктите си в Сърбия (още [тук](#)).

Основното място за продажба за продукцията на млекопреработвателите обаче си остава България - и на фона на свиващите се доходи на населението непазарните намеси могат да ударят още повече затрудненото им състояние заради кризата. А това може да доведе до две възможности - или евтино производство с ниско качество, или фалит. Последното води след себе си закриване на още работни места, ново намаление на доходите и още по-голямо свиване на потреблението.

[Вестник 24 часа](#)

✓ **Рано ли е да се говори за балансиран бюджет**

<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=1499533>

От началото на финансовата криза в глобалния академичен свят, а после - и сред политиките се води дебатът дали бюджетната дисциплина помага, или пречи на икономическото възстановяване.

В България си имахме нещо като минидебат, в който политиката на финансовия министър Дянков бе представена като ултраконсервативна и съответно - влошаването на стопанската картина и увеличаването на безработицата след 2009 г. бяха отдадени на уж стриктното в борбата с дефицита правителство.

Фактите обаче говорят друго. След години на значителни излишъци България навлезе в три поредни години на дефицит, като през 2009 и 2010 г. имахме свръхдефицит по критериите на ЕС (т.е. над 3% от БВП). Едва през 2011 г. дефицитът спадна под 3% и процедурата за премахване на прекомерния дефицит срещу България беше прекратена - но чак през лятото на 2012 г. И дори да спази обещаното в средносрочните стратегически документи, страната ще има дефицит (макар и малък) до 2014 г. - т.е. 6 поредни години. Да се твърди, че в България в началото на кризата е имало ограничителна бюджетна политика, е, меко казано, изкривяване на реалността.

Всъщност първият тест за това доколко дисциплината помага на реалната икономика ще дойде през тази година - т.е. след като стана ясно, че за 2011 г. дефицитът вече е около 2%. Първите данни за преките чужди инвестиции са обнадеждаващи - около 70% ръст на годишна основа за последните 12 месеца.

Разбира се, новата несигурност около Испания и Италия пак влоши международната конюнктура, така че ще е трудно да разграничим ефектите за България. Ако има минимален икономически ръст за годината, той ще е резултат на комбинация от негативното влияние на външната среда и позитивното въздействие на вътрешни промени - но точният принос ще остане неясен.

Все пак обаче е видно, че рискът от фалит, породен от трайни високи бюджетни дефицити, дава пряк резултат в отлив на капитали, високи лихви, загуба на работни места. Страните, които не предприеха мерки за ограничаване на дефицитите и не проведоха структурни реформи за либерализация на продуктовете и трудовите пазари - като Гърция и Испания - вървят стремително надолу. В същото време Латвия, Ирландия и Португалия, изпълнявайки в голяма степен планираните реформи, постепенно подобряват състоянието си.

На този фон трябва да разгледаме изключително позитивно новината, че консолидираният бюджет за полугодieto е с излишък. Всъщност излишък беше отчетен още през май. Вероятно това действие е свързано с нуждата да се емитират еврооблигациите в началото на юли, т.е. да се успокоят потенциалните кредитори, че България не е рисков длъжник. Но дори да е така - именно в това е дисциплиниращата роля на пазарите. Доскоро правителствата negliжираха стабилността с аргумента, че винаги могат да "извадят" пари от натрупания фискален резерв. Още през 2009 - 2010 г. прогнозирахме, че тези времена ще свършат и министърът на финансите ще трябва да се изправи срещу реалностите - дисциплина и ниски лихви или безогледно харчене и високи лихви.

Излишъкът вероятно е временен и правителството все пак ще излезе на малък дефицит до края на годината - до 1,5-1,6%. Към момента позитивно влияние оказват ръстът на приходите от ДДС и акцизи, неданъчните приходи и

задържането на текущите разходи на нивата от 2011 г. Част от увеличението на приходите е резултат от мерките за увеличаване на събираемостта.

Но увеличението на инвестициите също разширява данъчната основа при вноса на машини. Лек ръст има и в приходите от преки данъци, докато осигуровките отчитат спад, най-вече заради продължаващия спад в броя на заетите.

Интересното за тази година е, че капиталовите разходи отчитат значим ръст още в първите месеци - за разлика от традицията да се разплаща всичко през последното тримесечие. За сметка на това текущите разходи са на практика фиксирани.

При допълнително подобряване на бизнес климата и увеличаване на инвестициите бюджетът може по-рано от предвиденото (чак за 2015 г.!) да се балансира - дори при малък ръст на инвестициите заетостта от сегашната ниска база ще даде видим положителен ефект в приходите.

Но рисковете продължават да са в разходната страна. За илюстрация, увеличение на пенсиите и заплатите в държавния сектор дори с 10% отново ни връща в ситуация на свръхдефицит, ако няма по-значим ръст в икономиката и данъчните постъпления.

Нереформирани системи продължават да носят несигурност - не е ясно кога например болниците ще поискат да им се покрият дълговете. А много държавни предприятия, дори в енергетиката, вече трупат значителни загуби - "Булгаргаз" и НЕК имат акумулирана загуба от 250 млн. лв. само за първите 6 месеца на годината.

В столичната топлофикация, градския транспорт и държавните железници пък традиционно има очакване за поредна "инжекция" от данъкоплатеца. Така че битката за стабилни и предвидими държавни финанси далече не е приключила.

ЛЪЧЕЗАР БОГДАНОВ, "Индъстри уоч"

[Вестник Сега](#)

✓ Кабинетът играе на сляпа баба дори с докладите на ЕК

<http://www.segabg.com/article.php?id=611818>

Когато в края на май т.г. Европейската комисия предложи отпадане на процедурата по свръхдефицит на България и Германия, това съвсем очаквано предизвика прилив на гордост у нашето правителство - новината все пак е добра, въпреки че най-добре щеше да бъде въобще да не се изпада в свръхдефицит и да не се губят две години за икономиката. Във всеки случай покрай решението по процедурата за свръхдефицит на заден план останаха няколко други документа, публикувани по същото време от Европейската комисия. А те съдържат сериозни анализи и препоръки за икономически реформи в България.

Заслужава да се отбележи, че работният документ на Европейската комисия, както и препоръките към България са необичайно задълбочени и целенасочени и именно затова трябва да им се обърне по-сериозно внимание. Рядко се случва външни препоръки към България да са базирани на добър анализ и да посочват решения, които ще решат местни проблеми, а не просто да се изисква от страната да се включи в един или друг чужд или световен приоритет - като "щастливите" кокошки или борбата с глобалното затопляне например.

ЕК отделя голямо внимание на пазара на труда, доколкото кризата подчерта много структурни проблеми в неговото функциониране. В своя анализ еврокомисията отчита, че мерките за пазара на труда не са предотвратили растежа на безработицата и че

политиката по създаване на работни места "не изглежда да е сред приоритетите

в дневния ред на правителството". Това са тежки констатации за министър Тотю Младенов, който вече три години прилага синдикални "мерки" за защита на работниците. Резултатът от тях е обременяване на пазара на труда, по-голяма и по-продължителна загуба на работни места, отколкото в много други страни от ЕС. Към края на юни работещите българи са 2.15 млн. души - с 47.5 хил. (2.2%) по-малко, отколкото през същия период на 2011 г., съобщи вчера НСИ. Комисията посочва, че трябва да има механизми, които да обвързват по-здраво заплатите и производителността на труда, и отбелязват проблемите, създадени от минималните осигурителни прагове. В България много се обсъжда всяка промяна на минималната заплата, но реално тук не минималната заплата, а минималните осигурителни прагове са важният фактор, влияещ на заетостта. За съжаление вдигането на минималните прагове минава доста по-незабелязано, поне така бе предни години.

Минималните прагове продължиха да се вдигат дори в кризата, създавайки допълнително бреме върху фирмите точно когато те бяха ударени от свиващи се пазари и спадащи приходи. За последните четири години се натрупа общо увеличение на минималните прагове с над 50%. Това започва да се отразява много зле на цели региони и отрасли. При това лъсва сериозен структурен проблем - минималните прагове са едни и същи за цялата страна, независимо от местната икономическа ситуация.

И в най-големия град, и в най-малкото село за дадена дейност има един и същи осигурителен праг. И в най-развития морски курорт, и в най-неразвятия туристически регион минимумът е еднакъв. И в университетски център, и в регион с ширеща се неграмотност разлика няма. Минималните прагове не са особена пречка за София и големите градове, където заплатите са високи, но в други райони те са тежка бариера пред заетостта. И е жалко, че Европейската комисия вижда този проблем, а българските институции, особено нашето министерство на труда, остават слепи.

Съмнявам се, че правителството е готово да отмени праговете и да се бори със сивата икономика с други средства.

Обаче е крайно време поне да се въведе регионална диференциация и на минималната заплата, и на минималните осигурителни прагове. Един възможен подход е в региони с висока и растяща безработица минималните прагове да са значително по-ниски и да са обвързани с развитието на местния пазар на труда.

Но не само праговете са проблем - да не пропускаме и тормоза с административното разпространение на колективни трудови договори в цели отрасли, дори във фирми, в които няма нито синдикат, нито са членове на работодателска организация. Не бива да се пропускат и несъответствията между търсенето и предлагането от гледна точка на квалификация, които ЕК изрично отбелязва. Това е свързано не само с нуждата от по-добро харчене на средствата за квалификация на безработните. Както ЕК подчертава, необходима е цялостна реформа в образованието; включително по-високо качество и по-тясно обвързване на образованието с пазара на труда. Например когато има засилено търсене на IT или други специалисти, това трябва сравнително бързо да доведе до увеличение на бройките за тях в университетите - а не да губим чужди инвестиции заради липса на подготвени кадри, и то при положение че безработицата е висока.

Комисията повдига отново и въпроса с изравняване на възрастта за пенсиониране за мъжете и жените. Министър Тотю Младенов вече отговори на това искане, като обяви, че това ще се случи - след 2020 г. Законодателна промяна в този смисъл не е внесена, а точно това очаква комисията, не просто заявления. ЕК повдига и друг стар въпрос - за ограничаване на ранното пенсиониране и злоупотребите с пенсии за инвалидност. Колкото и да се вдига общата пенсионна възраст, това няма да има ефект, ако огромен брой хора от привилегировани сектори се пенсионира в трудоспособна възраст и тежат на системата, вместо да внасят в нея. Тук естествено най-вече стои въпросът с ранните пенсии в армията и полицията.

Европейската комисия насочва вниманието и към държавния бюджет - тя, разбира се, подчертава нуждата от продължаващи мерки за балансиране на бюджета, но това е само началото. Освен от баланс бюджетът има нужда и от ефективност, както при разходите, така и при събирането на приходите. Повишаването на качеството на публичните услуги заедно с увеличение на събираемостта и намаление на сивата икономика са две структурни предизвикателства пред управлението.

Комисията споменава изрично, в отделна препоръка, за обществените поръчки, които - ако се извършват добре - биха дали възможност за спестяване на средства и по-високо качество. В същото време, що се отнася до данъчната система, препоръката е както да се намалява сивата икономика, така и да се намалява извънредно тежкото бюрократично бреме за спазване на данъчните закони. Както при минималните осигурителни прагове целта за борба със сивата икономика доведе до крайности, водещи до загуба на работни места, така и при данъчното облагане има обратен ефект, когато са в името на целта, бизнесът бива омотан до задушаване в твърде бюрократични процедури.

Плащането на данъци трябва да е просто и лесно. Същото се отнася и до останалите процедури в държавния сектор - регулирането и бюрокрацията трябва да се опростят, за да изпълняват функциите си, без да убиват предприемачеството и без да създават възможности за корупция.

ЕК не пропуска и електронното правителство, което е най-добрата и реална възможност за подобряване на публичните услуги.

Когато говорим за икономически растеж и заетост, структурните реформи са от първостепенна важност. Това не се отнася само за закъсали страни като Гърция, но и за останалите европейски държави и особено България, която е доста изостанала и трябва да настига по-богатите. При това България не просто има нужда от реформи, а от бързи и дълбоки реформи, за да постигне така желаното настигане, или конвергенция, ако ползваме еврожаргона.